

Julkaisuvapaa 13.10.2010 klo 11.30

Puutteet palveluissa ja rakenteissa johtavat turhiin lastensuojeluilmoituksiin

Vasta uudistettu lastensuojelulaki lisäsi peruspalveluiden velvoitteita toteuttaa ehkäisevää lastensuojelua. Väärät käsitykset ja erilaiset odotukset vaikeuttavat kuitenkin käytännön työtä. Palveluista on puutetta, yhteistyö takkuu ja johtamisen mandaatti on hukassa. Usein ainut tapa saada apua on lastensuojeluilmoituksen tekeminen.

Tiedot käyvät ilmi Lastensuojelun Keskusliiton ja Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentian tekemästä kyselystä, joka julkistettiin Valtakunnallisilla lastensuojelupäiville keskiviikkona.

Kyselyssä selvitettiin miten lastensuojelulaki on vaikuttanut eri ammattiryhmien ehkäisevän lastensuojelun toimintatapoihin ja mahdollisuuksiin ja sitä mitkä asiat lastensuojelussa ovat parantuneet ja mitkä heikentyneet sekä mitä asioita pitäisi kehittää. Kysely kohdistettiin äitiys- ja lastenneuvoloiden ja päivähoidon työntekijöille, sosiaalityöntekijöille, koulujen rehtoreille ja kuraattoreille sekä nuorisotyöntekijöille. Kyselyyn vastasi 516 alan toimijaa.

Yhteistyö takkuu

Lastensuojelulain mukaan ehkäisevä lastensuojelu kuuluu peruspalvelujen toimintaan ja sitä toteutetaan kunnan perus- ja erityispalveluissa silloin kun perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevän lastensuojelun avulla edistetään myös lasten ja nuorten hyvinvointia. Vasta uudistettu lastensuojelulaki lisäsi peruspalveluiden velvoitteita toteuttaa ehkäisevää lastensuojelua.

Ehkäisevään työhön on kuitenkin hyvin vähän aikaa. Peräti 41 % sosiaalitoimen vastaajista kertoi, että ehkäisevään työhön ei ole lainkaan aikaa ja 37 % prosenttia vastaajista kertoi ehkäisevään työhön käytettävän ajan olevan alle neljänneksen kokonaistyöajasta.

Eri sektoreiden toimiva yhteistyö on ehkäisevän lastensuojelun tärkeä resurssi. Neuvolat, päivähoito ja koulu tekevät yhteistyötä sosiaalitoimen ja erityisesti lastensuojelun asiantuntijoiden kanssa. Myös peruspalveluiden keskinäisen yhteistyön tulee olla toimivaa. Kyselyn perusteella vain neljä prosenttia oli sitä mieltä, että yhteistyö toimii hyvin.

Yhteistyötä hankaloittavat työntekijöiden suuri vaihtuvuus, uudet kuntaliitokset ja yhteistyöalueet sekä resurssipula. Myös väärät käsitykset, erilaiset odotukset ja salassapitovelvollisuus vaikeuttavat yhteistyötä. Peruspalveluissa saatetaan odottaa sosiaalityöntekijöiltä hyvinkin konkreettisia ja nopeita toimenpiteitä.

– Näyttää siltä, että peruspalvelujen työntekijöillä on joskus jopa väärä käsitys sosiaalityöntekijöiden tehtävistä ehkäisevässä työssä, Paavola kertoo.

Yhteistyön puutteet voivat myös lisätä turhia lastensuojeluilmoituksia. Useissa tilanteissa peruspalvelun oma tuki ja siihen liitetty neuvottelu lastensuojelun ammattilaisen kanssa voi olla lapsen kannalta riittävä apu. Jos kunnassa ei ole luotu toimivia ja monipuolisia konsultaatorakenteita voi lastensuojeluilmoituksen tekeminen olla ainoa mahdollisuus peruspalvelun työntekijöille päästä neuvottelemaan lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kanssa.

– Selvityksen mukaan tämä näyttää olevan tilanne useissa kunnissa. Tämä johtaa puolestaan ruuhkiin ilmoitusten käsittelyssä ja resurssipulaan. Perheiden oikeusturva myös vaarantuu, jos asian etenemistä ja päätöksiä joudutaan odottamaan liian kauan, Paavola kertoo.

Puutteita palveluissa, rakenteissa ja johtamisessa

Peruspalveluiden työntekijöiden on vaikea antaa lapsille ja perheille varhaista tukea ja toteuttaa ehkäisevää lastensuojelua jos heillä ei ole tarvittavia palveluja ja tukitoimia käytettävissä eikä riittävästi aikaa. Suurin puute on lapsiperheiden kotipalveluista, tukihenkilöistä ja -perheistä sekä lasten kuntoutuspalveluista. Yli 70 prosenttia kyselyn vastaajista arvioi näiden palvelujen tarjonnan liian vähäiseksi tai niiden puuttuvan kokonaan. Parhaiten kunnissa on tarjolla lasten päivähoitoa.

Osassa kuntia ei ole lainkaan kotipalvelua perheille, ei vertaistoimintaa vanhemmille, tai lapsille ja nuorille, eikä matalankynnyksen kohtaamispaikkoja tai varhaiskasvatuksen perhetyötä.

– Tämän päivän tukitoimet vanhemmuudelle heijastavat menneisyyttä. Meidän pitäisi hyödyntää enemmän muiden toimijoiden kuten järjestöjen ja seurakuntien tarjoamia palveluja. Järjestöjen ehkä pieniltäkin näyttävillä asioilla kannattaa antaa isompi merkitys, kertoo puolestaan Lastensuojelun Keskusliiton toiminnanjohtaja Seppo Sauro.

Tämä vaatisi kuitenkin eri hallinnonalojen työntekijöiden yhteistyön lisäämistä. Selvää onkin, että ehkäisevän lastensuojelun johtamisrakenteista on sovittava nykyistä huomattavasti selkeämmin.

– Ehkäisevän lastensuojelun johtamisen mandaattia ei nyt ole monissa kunnissa annettu kenellekään. Ehkäisevän lastensuojelun pitäisi olla hallinnonalat ylittävää yhteistoimintaa, jossa yhdessä perheen kanssa arvioidaan lapsen ja perheiden tarvitsemia palveluja. Ehkäisevällä lastensuojelulla on parhaimmat mahdollisuudet onnistua silloin kun saadaan yhdistettyä perheen omat voimavarat ja eri alojen ammattilaisten asiantuntemus.

Ehkäisevän lastensuojelun kirjava todellisuus - kyselyraportti on ladattavissa 13.10.2010 klo 11.30 alkaen osoitteessa www.lskl.fi/turku2010/media Voit myös tilata raportin etukäteen tutustuttavaksi: hanna-mari.savolainen@lskl.fi tai puh. 044 329 0029.

Lisätietoja:

Tiedottaja Hanna-Mari Savolainen

Lastensuojelun Keskusliitto

puh. 044 329 0029

hanna-mari.savolainen@lskl.fi

Lastensuojelun Keskusliitto on vuonna 1937 perustettu lastensuojelualan kattojärjestö, joka ajaa lapsen etua, vaikuttaa yhdessä jäseniensä kanssa lapsia koskevaan päätöksentekoon ja yhdistää eri tahojen asiantuntemuksen. Liiton jäsenenä on 94 järjestöä ja 36 kuntaa tai kuntayhtymää.

Lisätietoja www.lskl.fi